

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתלו

ערב שבת-קודש
פרשת עקב
י"ט במנחם-אב ה'תש"ע

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט במנחם-אב ה'תש"ע — כ"ו במנחם-אב ה'תש"ע

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט במנחם-אב	הלכות מאכלות אסורות פרק ח-י.	הלי שמיטה ויובל פרק ט.	מל"ת קעט. קפ. קפח.
ש"ק	כ' במנחם-אב	פרק יא-יג.	פרק י.	מל"ת קפא. קפב. קפד. קפה. קפג.
א'	כ"א במנחם-אב	פרק יד-טז.	פרק יא.	מל"ת קפז. קפו. קפט. קצ. קצא. קצב.
ב'	כ"ב במנחם-אב	פרק יז. הלכות שחיטה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יב.	מל"ת קצג. קנג. קצד. מ"ע קמו.
ג'	כ"ג במנחם-אב	פרק ג-ה.	פרק יג.	מל"ת קא.
ד'	כ"ד במנחם-אב	פרק ו-ח.	שאלו שלום וגו'. ספר עבודה והוא ספר שמיני.. הלי בית הבחירה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קמו.
ה'	כ"ה במנחם-אב	פרק ט-יא.	פרק ב.	מל"ת שו.
ו'	כ"ו במנחם-אב	פרק יב-יד.	פרק ג.	מ"ע קמח.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחה החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.06	7.39.5	1.21	12.47	9.19	6.02	4.58	4.33	3.31	ו', י"ט במנחם-אב
8.05	7.38.8	1.21	12.47	9.19	6.02	4.59	4.33	3.32	ש"ק, כ' במנ"א
8.04	7.38.0	1.21	12.47	9.19	6.03	4.59	4.34	3.34	א', כ"א במנחם-אב
8.03	7.37.2	1.21	12.47	9.20	6.04	5.00	4.35	3.35	ב', כ"ב במנחם-אב
8.03	7.36.4	1.21	12.47	9.20	6.04	5.01	4.36	3.36	ג', כ"ג במנחם-אב
8.02	7.35.5	1.21	12.47	9.20	6.05	5.02	4.37	3.37	ד', כ"ד במנחם-אב
8.01	7.34.7	1.21	12.47	9.21	6.06	5.03	4.38	3.39	ה', כ"ה במנחם-אב
8.00	7.33.8	1.20	12.46	9.21	6.06	5.04	4.39	3.40	ו', כ"ו במנחם-אב

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	הדה"נ	צה"ש	צה"ש	צה"ש
עקב	7:02	8:17	7:17	8:19
ראה	6:56	8:10	7:12	8:13
	צה"ש	דה"נ	צה"ש	צה"ש
	7:02	8:17	7:17	8:19
	6:56	8:10	7:12	8:13

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

אתכפיא וביטול נעלים ומועילים יותר לטובת הכלל

כיצד יש להסביר את צערו של ה"בית יוסף" כשנמנעה ממנו האפשרות למסור נפשו בפועל? • האם ניתן לומר שצדיקים שמסרו נפשם והסתלקו קודם זמנם בחרו לעצמם מעלה שלא לגמרי לטובת הרבים? • עניין החסידות - לשנות טבע מידותיו • רק בעבודת הביטול והאתכפיא וכל להועיל לרבים באמת • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אלקים חיים"², הרי זה בדרגא כזו שגם בשרשה ושרש שרשה למעלה ביותר יש בה עניין של התחלקות, שזהו שם אלקים, לשון רבים³; מה שאין כן "הלכה" היא משם הוי' - כמאמר רז"ל⁴ "והוי' עמו" שהלכה כמותו" - שלמעלה לא רק משם אלקים סתם, אלא גם מ"אלקים חיים"⁶. וטעם הדבר - לפי ש"הלכה" היא הנקודה הפנימית בחיי היום-יום שעל-ידה נשלמת הכוונה שנתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁷, דירה לו יתברך, לעצמותו⁸, שלמעלה מהתחלקות. ולעניין זה זכה הבית-יוסף דווקא - כידוע⁹ ששלשה גדולי ישראל היו ראויים לחיבור השולחן-ערוך, ומשלושתם נבחר הבית-יוסף דווקא.

א. איתא בספר מגיד מישרים¹ - שכולל העניינים שלמד המגיד, המלאך, עם הבית-יוסף - שהמלאך אמר לבית-יוסף שבזכות תורתו ועבודתו יזכה לאיתוקדא על קידוש השם. ולאחרי שעבר משך זמן ועדיין לא זכה לכך, הצטער הבית-יוסף ושאל את המלאך מדוע לא זכה עדיין לכך, והשיב לו המלאך, שזהו עונש על שהיו אצלו עניינים כאלה שלפי ערכו וגודל מעלתו לא היו צריכים להיות. ומסיפור זה מובן גודל מעלת מסירת נפש - שזהו עניין נעלה יותר מתלמוד תורה והוראה לרבים:

הבית-יוסף - נוסף לכך שהיה זקן ויושב בישיבה בזמנו, הרי על-ידי חיבור השולחן-ערוך נעשה מורה הוראה לכל בני-ישראל גם לדורות הבאים, שעל פיו מורים הלכה בכל תפוצות ישראל עד סוף כל הדורות.

והיינו, שאצל הבית-יוסף היתה גם המעלה של הוראת הלכה, שזהו עניין נעלה יותר מתלמוד תורה סתם, פלפולא דאורייתא - דאף-על-פי שגם פלפולא דאורייתא הוא באופן ש"אלו ואלו דברי

(2) עירובין יג, ב. וש"נ.
(3) ראה פרש"י וירא כ, יג. וישלח לה, ז.
(4) סנהדרין צג, ב.
(5) שמואל-א טז, יח.
(6) ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' שלא. וש"נ.
(7) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
(8) ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא, ובהנסמן שם בהערה 32.
(9) שה"ג (להחיד"א) מע' ספרים ערך בית יוסף.

(1) ר"פ בראשית (סד"ה הלא לך למנדע). ר"פ תצוה. פ' אמור (ד"ה אח"כ פי' לוי). פ' ברכה (ד"ה אור ליום א'). ובכ"מ.

עניין זה נעשה (לא מצד המעלות המיוחדות של רבי עקיבא, אלא) מצד מעלת המסירת נפש דווקא. וזהו גם הטעם לכך שכמה וכמה אנשים כלליים שהיו מורי הוראה בישראל, והיו יכולים להמשיך במילוי הכוונה דירה בתחתונים לא רק בתור איש פרטי אלא גם בשייכות לכלל ישראל - נסתלקו קודם זמנם¹⁵, שזהו מפני שהיתה אצלם מעלת המסירת נפש שהיא נעלית יותר אפילו מהוראה לרבים.

ג. ויש להוסיף, שאי אפשר לומר שהעילוי בעניין המסירת נפש הוא רק בנוגע לעצמו בלבד, מה שאין כן מצד הציווי של "ואהבת לרעך כמוך"¹⁶ צריך להיות באופן אחר - שאם כן, לא היה הבית-יוסף מצטער על שלא זכה למסור נפשו על קידוש השם. ועל כן צריך לומר, שהעילוי בעניין המסירת נפש הוא לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע לכלל ישראל.

ונקודת העניין בזה - שאמיתית הכוונה דירה בתחתונים נשלמת על-ידי ביטול ומסירת נפש דווקא, שזהו עניין נעלה יותר לא רק מכלל הפרטים, אלא גם מכלל בעצם, וכזה היא הכוונה העצמית.

ד. ויש לבאר ההוראה מעניין הנ"ל בעבודה: ובהקדם המסופר פעם¹⁷ אודות אחד ששאל אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר שתי שאלות, שאלה אחת שנוגעת לעבודה, ושאלה ב' אודות עבודת המלאכים, והשיב לו כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁸ על שאלה הא', ובנוגע לשאלה הב' כתב שאינו משיב עליה כיוון שאין זה נוגע לעבודתו.

- מבואר אמנם בחסידות¹⁹ שההתבוננות בעבודת המלאכים, בביטול השרפים ואופנים וחיות הקודש (מבואר בברכות קריאת שמע), פועלת בנפש

- וכמו כן היה בזמנו של אדמו"ר הזקן, שהיו כמה צדיקים וכמה גאונים, וגם בין תלמידי המגיד היו כמה וכמה גדולים בנגלה דתורה כו', ואף-על-פי-כן, בחר המגיד באדמו"ר הזקן לחבר את השולחן-ערוך, שזוהי המעלה ד"הוי' עמו שהלכה כמותו". והיינו, שאף-על-פי שגם ספריהם ותורתם של שאר תלמידי הבעל שם טוב והמגיד נתקבלו בכל תפוצות ישראל (לא רק אצל חסידים, אלא גם אצל "עולם-שע"), מכל מקום, הרי זה באופן ד"אלו ואלו דברי אלקים חיים", אבל בנוגע להלכה, יתכן שלפעמים תהיה הלכה כמותו ולפעמים תהיה ההלכה באופן אחר. מה שאין כן בנוגע לשולחן-ערוך של אדמו"ר הזקן - הרי זה באופן ש"הלכה כמותו", אשר, על-ידי ההנהגה על-פי ההלכה נשלמת הכוונה של דירה בתחתונים¹⁰ -

ולמרות גודל העילוי בחיבור השולחן-ערוך, הצטער הבית-יוסף ושאל למה לא זכה למסור נפשו על קידוש השם - אף-על-פי שאילו היה מוסר נפשו על קידוש השם לא היה יכול לחבר את השולחן-ערוך¹¹.

ומזה מובן שעניין המסירת נפש על קידוש השם הוא נעלה יותר אפילו מהוראה לרבים.

ב. עניין זה מוכח גם ממה שאמרו על "הרוגי לוד" ש"אין אדם יכול לעמוד במחיצתו"¹² - דאף-על-פי ש"הרוגי לוד" לא השאירו אחריהם ספרים לדורות הבאים, וגם בימיהם לא מצינו שהיו מורי הוראה בישראל, מכל מקום אמרו ש"אין אדם יכול לעמוד במחיצתו" - שזהו מצד מעלת המסירת נפש שהיא נעלית יותר אפילו מהוראה לרבים.

וכמו כן מצינו¹³ בעניין נפילת אפים, שבזכות עשרה הרוגי מלכות נעשה העלאת מ"ן לפעול מילוי הבקשות שבתפלתן של כל ישראל. ואף שאחד מעשרה הרוגי מלכות הוא רבי עקיבא, שגדלה מעלתו ביותר, עד שמצינו שהוא כנגד קוב"ה¹⁴ - מכל מקום,

¹⁰ ע' (1003). של"ה חלק תושב"כ רצז, ב.

¹⁵ כנראה הכוונה לבעל ההילולא דכ"ף מנחם-אב (וראה גם שיחת כ"ף מנחם-אב דאשתקד ס"ח ואילך (תורת מנחם - התוועדויות ח"ו ע' 117 ואילך)). - המו"ל. ¹⁶ קדושים יט, יח.

¹⁷ תורת מנחם - התוועדויות ח"א ע' 30. ח"ג ע' 129.

¹⁸ ראה אגרות-קודש שלו ח"ב ע' שלה ואילך.

¹⁹ ראה לקו"ת ר"פ תצא. ובכ"מ.

¹⁰ ראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"ז ע' 213. וש"נ.

¹¹ ראה לקו"ש חכ"א ע' 176 הערה 35.

¹² פסחים נ, א. וש"נ.

¹³ ראה ע"ח שער הכללים פ"א. שער הכונות ענין נפילת אפים דרוש ה'. פע"ח שער נפילת אפים פ"ד ואילך.

¹⁴ ליקוטי הש"ס להאריו"ל סוף ברכות (הובא בלקו"ש ח"ג

ועל זה אומרים לו - שישנו פתגם הצמח צדק²² שעניין החסידות הוא לשנות טבעיות מדותיו, והיינו, שאפילו מדות טובות, מדות של נפש האלקית - אם הם טבעיים, הרי זה עניין בלתי-רצוי שצריכים לשנותו, כיוון שהכוונה היא שהעבודה תהיה באופן של אתכפיא וביטול (היפך הטבע) דווקא. והעניין בזה - שכאשר העבודה היא ללא אתכפיא וביטול, יכול להיות בתחילה עניין של קדושה לגמרי, אבל לאחר זה נעשה העניין של "ראו מ"ה"²³, ראו כיצד הנני בטל... היינו, שהביטול הוא באופן של ישות, ואחר כך יכול לירד למעמד

הבהמית מצד שורשה למעלה כו', ומביאה תועלת בעבודה. אבל, כנראה שהשואל הנ"ל היה במעמד ומצב כזה שעדיין לא היה שייך לעניין זה ("יענער האָט נאָך ניט געהאַלטן דערביי"). ובמילא, צריך להיות בכל עניין הוראה בעבודה. ובנוגע לענייננו - ההוראה היא בנוגע למעלת העבודה דאתכפיא דווקא, כדלקמן.

ה. כאשר דורשים עניינים של אתהפכא או אתכפיא - ישנו מי שטוען שיניחו לו לילך בדרכו, לעבוד עבודתו עם הכוחות והחושים שלו,

עניין המסירת נפש נעלה יותר מהוראה לרבים, וכמו כן עניין האתכפיא על דרך עניין המסירת נפש, כי מעלת המסירת נפש היא לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע לכלל

ומצב לא רק כמו ש"שטן לשם שמים נתכוין"²⁴, אלא באופן ש"נתן עיניו כו' והחריבו"²⁵, ועד שיכול לירד לג' קליפות הטמאות לגמרי, ועוד יותר למטה מזה, לומר "אני ואפסי עוד"²⁶, שהרי גם ג' קליפות הטמאות "קרו ליה אלקא דאלקייא"²⁷, מה שאין כן זה שאומר "אני ואפסי עוד" הרי הוא מנגד לעצמותו יתברך, ולא רק כמו שהוא בארץ, בגשמיות והומריות, אלא גם כמו שהוא בשמים, כמו שכתוב²⁸ "אעלה על במתי עב" -

שכל זה עלול לבוא מעניין של טבע ומציאות, ולכן מוכרח להיות עניין האתכפיא והביטול דווקא. ומה שטוען שמבלי הבט על כל הנ"ל אינו צריך לעסוק בעניין של אתכפיא, כיוון שלפי החשבון שלו - על הנייר שחור על גבי לבן - יוכל לפעול יותר

שאז יוכל לעמוד בתנועה של התפשטות, גם מצד נפשו הבהמית, וככל שיוכל להתפשט יותר, יוכל לפעול יותר, ובמילא תהיה תועלת גדולה יותר בעולם. ואם כן, למה תובעים ממנו עניין של אתכפיא, שיקלקל וימנע את התועלת בעולם?!

הן אמת - ממשך לטוען - שכדי שיבוא לשלימות עבודתו עם עצמו יש צורך בעניין האתכפיא דווקא, אבל אף-על-פי-כן, מוכן הוא לוותר על השלימות שלו בשביל התועלת בעולם שתהיה - לרעתו - על-ידי עבודתו בתנועה של התפשטות (היפך האתכפיא), שהרי זהו עניין של "חסיד" - טוען הוא - שמעמיד את עצמו בסכנה, ואפילו גורם היזק לעצמו, כדי להבטיח שלא יינזק חבירו, כידוע²⁹ המענה של אדמו"ר הזקן על השאלה מהו חסיד, באומרו, שזוהי גמרא מפורשת²¹: "ג' דברים נאמרו בצ'פורניים, שורפן חסיד, קוברן צדיק, זורקן רשע", ומבואר בתוספות ש"לכך הוא חסיד שמחמיר לשורפן אף על גב שמזיק לו", בגלל חשש רחוק שעלול לגרום נזק לזולת.

(22) לקו"ד שם נו, א ואילך.

(23) ראה כתר שם טוב סל"א. ששט"ו. לקו"ת תזריע כג, ד. בהר מג, א. ובכ"מ.

(24) ב"ב טז, א.

(25) סוכה נב, סע"א. וראה לקו"ת חוקת סב, רע"א.

(26) ישע"י מז, ח. וראה לקו"ש חכ"א ע' 40 הערה 33.

(27) סוף מנחות.

(28) ישע"י יד, יד.

(20) לקו"ד ח"א סח, א.

(21) נדה ז', א.

שלא אחרי כל הטעמים שנאמרו על בריאת העולם, הרי זה עניין של תאוה, שלא שייך לשאול על זה שאלות ("אויף אַ תאוה איז קיין קשיא כו"), כיוון שזהו עניין שלמעלה מטעם.
 [כ"ק אדמו"ר ציוה לנגן ניגון הבעל שם טוב (שלש תנועות), ואחר כך הניגון "אני מאמין"].

* * *

ז. איתא במדרש³² "עכו"ם אחד שאל את רבי יהושע בן קרחה, אמר לו אתם יש לכם מועדות ואנו יש לנו מועדות, בשעה שאתם שמחים אין אנו שמחים, ובשעה שאנו שמחים אין אתם שמחים, ואימתי אני ואתם שמחים - בירידת גשמים".

ובנוגע לענייננו: ביאָרצייט יש חילוקי מנהגים: אצל עולם'שע - נוהגים להתענות, וכללות ההנהגה היא באופן של עצבות. ואילו אצל חסידים פולין - אפילו אין אומרים תחנון. אמנם, אצלנו (חסידים חב"ד) - לא מתענים, אבל אומרים תחנון.

- שאלתי פעם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר לטעם מנהגנו לומר תחנון ביאָרצייט, והשיב לי: היכן ישנו זמן מסוגל יותר לפעול הבקשות ("אויסבעטן") כמו ביאָרצייט³³.

אבל ישנו יום שכולם שמחים - כאשר היאָרצייט חל בשבת, שאז, אף אחד אינו מתענה, ואף א' אינו אומר תחנון.

(מהתוועדות ש"פ עקב כ"ף מנחם-אב ה'תשי"ג.
 תורת מנחם כרך ט עמ' 104-109, 115)

במילוי הכוונה דרירה בתחתונים בהיותו בתנועה של מציאות דווקא, ובמילא צריך לוותר על טובת היחיד בשביל טובת הכלל - טעות היא בידו, כמדובר לעיל שעניין המסירת נפש נעלה יותר מהוראה לרבים, וכמו כן עניין האתכפיה שהוא על דרך עניין המסירת נפש, ד"מה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא"²⁹. וכאמור, שמעלת המסירת נפש היא לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע לכלל.

אלא מאי, על-פי החשבון שלו אין זה מתאים. - הנה על זה ישנו הסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁰ אודות החסיד ר' יעקב מרדכי, שכאשר עניין מסיים היה מונח אצלו בוודאות אבל לא היה יכול להסבירו, היה אומר: "אָזוי אָזוי איז דער עניין". וכן הוא בנדרון דידן - "אָזוי אָזוי איז דער עניין"!

י. ועוד זאת: הא גופא שהעבודה דאתכפיה אינה לרצונו כלל, ויש לו קושיות וכו' - מהוה הוכחה שזהו מה שנדרש ממנו, כי, מילוי הכוונה העליונה היא על-ידי הנחת עצמותו ("אָוועק לייגן זיך") דווקא.

וזוהו הכלל בכל עניני העבודה, שכאשר ישנם ב' עניני עבודה ולא יודעים במה לבחור - יש לבחור בעבודה זו שאין לו בה געשמאַק.

וגם כאשר אינו מבין - צריך להניח את עצמו, היינו, להניח לא רק את רצונותיו אלא גם את שכלו, ודווקא באופן כזה נשלמת הכוונה דרירה בתחתונים.

ונקודת העניין - שגם הכוונה דרירה בתחתונים גופא היא למעלה מהטעם, כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע³¹ בשם אדמו"ר הזקן

(32) ב"ר פי"ג, ו.

(33) ראה גם שיחת כ"ף מנחם-אב ה'שי"ת סכ"ד (תורת מנחם - התוועדויות ח"א ע' 172). מכתב ט' תמוז שנה זו (אגרות יקודש ח"ז ס"ע שיא). שם ח"ט ע' ריד. "רשימות" חוברת סט ע' 9.

(29) ב"ק סה, א. ועוד. וראה תו"א בשלח סא, ב. ובכ"מ.

(30) ראה שיחת סה"ש תש"ו ע' 13. וראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"ח ריש ע' 113, ובהנסמן שם.

(31) המשך תרס"ב בתחלתו.

נשארה רק עבודת העקביים...

ערב שבת לאחר חצות וכבר כלו כל הקיצין

...בנוגע ליום השבת - מצינו שקליפת נוגה עולה למעלה, אבל ג' קליפות הטמאות נשארים במקומם, וצריך לדחותם (וזהו טעם איסור הכנסה והוצאה בשבת - כדי שלא תהיה כניסה ואחיזה לג' קליפות הטמאות ("זיי זאָלן זיך ניט אַריינכאַפֿן")).

וזהו גם ב' הפירושים ב"שבת" - מלשון שביתה ומלשון השבתה - כנגד פעולת השבת בקליפת נוגה ובג' קליפות הטמאות: בקליפת נוגה - נעשה עניין השביתה, ששביתה ומנוחה הוא עניין העלייה; ובג' קליפות הטמאות - נעשה עניין ההשבתה, היינו, שצריך לדחותם. ובזה הוא החידוש לעתיד לבוא - שתהיה עלייה גם לג' קליפות הטמאות, שזהו עניין "למשבית מזיקין מן העולם שלא יזיקו".

והנה, אף שעניין זה יקויים לעתיד לבוא, מכל מקום, התחלת העניין ישנו כבר עתה, שהרי על-פי מה שכתב הרמב"ן שאלף השישי הוא בדוגמת ערב שבת, נמצאים אנו בערב שבת אחר חצות, שאז מתחילים כבר עניני השבת, כולל גם עניין בירור הקליפות.

ובפרט לאחרי שכבר "כלו כל הקיצין", כולל גם הקיצין של גדולי-ישראל בדורות האחרונים, כמו ה"קץ" של הצמח-צדק על שנת תר"ח, ה"קץ" של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע על שנת תרס"ו, וה"קץ" של כ"ק מו"ח אדמו"ר על שנת תש"ג, כדאיתא ב"הקריאה והקדושה", ואומרים גם בשם כ"ק מו"ח אדמו"ר גם על השנים תש"א ותש"ד - הרי כבר כלו גם הקיצין הללו,

ומה שאמרו ש"אין הדבר תלוי אלא בתשובה" - הרי גם עניין התשובה נעשה כבר, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר (גם בשם הגאון הרגצ'ובי) שאנחה של יהודי ("אָ אידישער קרעכץ") היא תשובה עילאה, ואם כן, הרי זה כבר הזמן דביאת המשיח.

כל העניינים נשלמו כבר בדורות שלפנינו, ולנו נשארה רק העבודה בכחינת עקביים, וגם עבודה זו נעשתה כבר, ונשאר רק דבר קטן ("אָ קליינעקייט"), וכשילימו זאת - תבוא הגאולה השלימה.

ויש להוסיף, שאף שהעבודה עתה היא בכחינת עקב בלבד, הרי נוסף לכך שכזה תלויה שלימות העבודה של כל הדורות, צריך לידע שיש מעלה מיוחדת בעבודה שבכחינת עקב דעקב דווקא. וכידוע שעיקר המעלה היא לא ביחוד או"א, אלא ביחוד זו"ן דווקא.

[. .] ומזה מובן גם מעלת העבודה שבכחינת עקב דווקא. וכידוע גם המשל מהקזת דם, שכאשר יש חולי בראש, אזי מקיזים דם ברגל, ועל-ידי זה מתרפא הראש, ונמשך ממנו גם לרגל כו'.

ומצד מעלת העבודה שבכחינת עקב דווקא, צריכים אנו לשמוח שזכינו להיות כדור זה, לאחרי שכל העניינים נשלמו כבר בדורות שלפנינו, ולנו נשארה העבודה שבכחינת עקב, שהיא העיקר, ואין המצוה נקראת אלא על שם גומרה.

(מהתוועדות ש"פ עקב כ"ף מנחם-אב ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ט עמ' 121-123, 129)

התכתבויות עם מר מנחם בגין

"ירשה לי לסיים בתפילה מי יתן ונזכה לראותו במהרה בתוכנו,
בארצנו", כותב מר בגין בסוף אחד ממכתביו • מר בגין משתף את
הרבי במשמעות תוצאות הבחירות של שנת תשכ"א • שולח נציג נאמן
לדון עם הרבי בפרשת 'וסלה שוכמכר' • פרק במסכת קשריו של מר
בגין עם הרבי • פרסום ראשון

הערצה ואמונה

[בין השיחות לדוגמה: קטע משיחת ש"פ ראה
מברכים החודש אלול תש"ל מ"רשימה פרטית".
מר בגין ציין בראשו: "שניאורסון"].
בי"א בניסן ה'תשכ"ג כתב הרבי מכתב כללי-
פרטי לחג הפסח. בין המכותבים נשלח המכתב
גם ל"כבוד מר מנחם שי' בגין", ובראשית המכתב
הוסיף הרבי בכתב יד קדשו את השורה הבאה:
בודאי מסר מר קלרמן שי' פ[רישת] ש[לום]
ותוכן שיחתנו.
בתגובה משגר מר בגין את המכתב הבא:
"תל-אביב, י"ז בניסן תשכ"ג. 11.4.1963
"לכבוד הרה"ג רבי מנחם מנדל שניאורסון, ניו-
יורק.

מורנו ורבנו הנעלה.
"הריני מודה לכב' על ברכותיו המלכות
לקראת חג החרות.
"סכנות רבות סביבנו, ולא זו בלבד שאינן
פוחתות, אלא, להיפך, הן מחריפות והולכות. אף
מאמינים אנו בצור ישראל וגואלו וברוח הברוכה
שהתעוררה בקרב בני הדור הזה, אשר זכה לצאת
מעבדות לחרות ולאתחלתא דגאולה. מתוך האמונה

באחת מאיגרותיו (מח' בתמוז תשל"ח - כפר
חב"ד גיליון 991 עמ' 182) מתבטא הרבי: "ידידינו
מר מ.ב. שליט"א". הכוונה היתה לראש הממשלה
באותם ימים, מר מנחם בגין.
קשריו של מר מנחם בגין עם הרבי נפרשו על
פני שנים. בגין ביקר אצל הרבי כמה וכמה פעמים
ב'יחידות' עוד קודם הביקור המפורסם והמתוקשר
שערך לאחר היבחרו לראשות ממשלת ישראל,
בחודש מנחם אב תשל"ז.
בגין קיבל אגרות רבות מהרבי, הן מכתבים
אישיים הן מכתבים כלליים-פריטיים מדי חג. הרבי
אף ניהל עמו קשר באמצעות אישים שונים, בעיקר
על-ידי מר יוסף קלרמן (ראה הרבי שלושים שנות
נשיאות כרך ב' עמ' 35-37), הר"ר הלל זיידמן,
ועוד.
בארכיונו של מר בגין נמצאו גם תדפיסים
משיחות של הרבי, בעיקר בענייני שלמות העם
ושלמות הארץ. ככל הנראה נשלחו אליו התדפיסים
האלה על-ידי עסקני חב"ד באה"ק.

לפעול למען החדרתן בקרב העם והנוער .

"ידידנו יוסף קלרמן מסר לי רבות מן השיחה החשובה שאדוני הואיל לקיים אתו. והריני מאחל לכב' שיצליח בכל מעשי ידיו למען ישראל רוחו ועתידו.

"בכבוד רב ובהוקרה עמוקה "מנחם בגין"

ובמכתב אחר שכתב לרבי: "תל אביב, כ"ה בניסן תשכ"ד, 7 באפריל 1964 "לכבוד הרב מנחם מנדל שניאורסון "ברוקלין נ.י.

"מורנו ורבנו הנעלה, "יואיל נא לקבל את תודתנו העמוקה על ברכתו לקראת חג החרות. בני ביתי ואני מתכבדים לברך את כבודו ואת בני ביתו ואת כל העוזרים לידו, ולאחל הצלחה בפעולה החשובה הנעשית על-ידי אדוני למען רוח ישראל סבא, בתפוצות ובמולדת.

"בכבוד רב ובהוקרה, "מ. בגין"

דומה שמכתב זה בא בתגובה למכתב הכללי מי"א ניסן תשכ"ד שהרבי שיגר למר בגין בצירוף למכתב ברכה (המכתב נמצא בארכיונו של מר בגין).

בי"ב אייר תשכ"ב כותב מר בגין לרבי: "כב' הרב הנערץ.

"הריני מאשר בתודה את קבלת מכתבו הלבבי, שהגיעני, משום מה, ימים לא מעטים אחר צאת חג חרותנו. אבל הברכות שנכללו בו נעמו לי על אף האיחור בקבלתן. ויואיל נא לקבל את תודתי הנאמנה ואת תודת כל בני ביתי עליהן". מר בגין לא שוכח לברך את הרבי לקראת יום הולדתו השישים:

"והריני מצרף למכתבי זה את מיטב הברכות של ידידי ושלי, לרגל מלאת ששים שנה לכב' מורנו

י"ט בתשרי תשנ"א
25 בספטמבר 1964

לכבוד
מורנו ורבנו הנעלה
הרב מנחם מנדל שניאורסון,
ב י ר ו נ י

מורנו ורבנו הנערץ,

בשובי מבימת פאריז-לארץ, מאמתי את ברכתו לרביל השנה החמישה, ברכתי, עוזיא יקרה לי מאד.

אריני מודה לכתובי על תפירתו למכתבי. יודעת נא לי לברך את כבודי ואת כל בני ביתי בשנה טובה. מי ימן יחמם יו שנת שיבת ציון נבואת שלמה לעמו ולארצו.

כבוד ובהוקרה,

מ. בגין

מכתב תשובה של מר בגין על איגרת הרבי לשנה החדשה

כי בעזרת השם, נגבר על הסכנות ונזכה לגאולה השלמה, הריני מברך את כב' במועדים לשמחה. "בכבוד ובהוקרה, מנחם בגין".

מביע את שאיפתו לפעול בקרב הנוער

כמה חודשים קודם לכן כתב מר בגין אל הרבי את המכתב דלהלן:

"ירושלים, ו' בטבת תשכ"ג, 2.1.1963 "לכבוד הרה"צ רבי מנחם מנדל שניאורסון, ניו-יורק

"מורנו ורבנו הנעלה, "הריני מודה לכב' על מכתבו המלבב.

"את אשר אמרתי יצא מעומק לבי. מאמין אני, באמונה שלמה, כי בשלוש השיבות, עליהן דברתי בכנס, עתידו של עמנו. וכמיטב יכולתי אוסיף

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 18, N. Y.
NY 11213-2944

16.9.1962

פונדמ סונדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטון אפארט
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כ"ד אלול, תשכ"ב
כ"ד אלול, נ. י.

לכבוד
מר מנחם ס"י בגין

שלום וברכה!
נשמח להודיעו על דבר שמות כלולת בנת מר זאב בנימין ס"י
שנתקיים אי"ח ביום שתזכר בך כי טוב, כאז חסדי הנפיל,
יהי רצון שיהיה בשמח טובה ומוצלחה, ויבנו בית בישראל
על יסודי התורה והסברה וסודות אבות שימש לבנים ויהיה כעין
עדי עד לכבוד ולתפארת ובציווי ישרים יבחרבו.
ולקראת חג החנוכה, הבאת עלינו וצל על ישראל לברכה
ולברכה, הנני בזה לתניע ברכתי לך ולרעיניו הכבודה ולכל אשר
לכם, בליל כתיבה וחתמה טובה לשנה טובה ופזוקה בעסקות וברוחניות
גם יחד.

ב"ה אברהם זל טוב, זל טוב

ורבנו הנעלה, לאריכות
ימים ולהמשך פעולתו
למען עמנו ועתידו."

פרשת 'יוסלה'

במהלך שנת תשכ"ב
ניהל מר בגין התכתבות
עם הרבי בהקשר לפרשת
הילד יוסלה שוכמאכר.
אף הוא שיגר אישית אל
הרבי את ידידו מר יעקב
מרדור, שזכה ל'יחידות',
ולידיו מסר מר בגין את
המכתב הבא:

"הריני מתכבד להציג
בפני כבודו את ידידי חבר
הכנסת יעקב מרדור,

ברכה לנישואי הבן זאב בנימין בגין

אחוזי השפעה גבוהים שיש למפלגתו על הנוער
בארץ הקודש:

"ירושלים, ז' במרחשון תשכ"ב, 17.10.1961
"למעלת-כבוד הרה"ג, מורנו ורבנו,
"הרב מנחם מנדל שניאורסון,
"ניו יורק.

"כב' הרב הנעלה,

יואיל נא כב' לקבל את תודתי מקרב לב על
הברכות בהן זיכה אותי ואת בני ביתי לרגל השנה
החדשה, על-ידי שליחיו הנאמנים, שביקרונני בביתי
ומסרו לי את הברכות הללו, שהן חשובות בעיני
ויקרות לי מאד מאוד. אמש בהיותי בכנסת, בקרני
הרב אלכום, מחסידיו הנאמנים של כב', ושם מסר
לי את ברכתו של אדוני, ושוב עלי להודות לאדוני
על אשר זכרני וכידי שליחו הנאמן מסר שליחות
כה מלכת.

"מקווה אני שטובה תהיה הבשורה בשביל כב',
הקשורה בהצבעת עמנו מיום ג' באלול אשתקד.
"ברצוני להדגיש באופן מיוחד כי אלפים ורבבות

מבני הנוער נתנו הפעם אמונם בנו. אם בקרב
הציבור הכללי קיבלה תנועתנו קרוב ל - 14%
ממנין הקולות, הרי בתוך הצבא - לידיעתו של
כב' בלבד - קיבלנו 18.5%. אך המספר הוא עצמו

הלאומי, אחד מגדולי הלוחמים בדורנו.. מר
מרדור אשר ביקשתיו להתייצב בפני אדוני, עם
המכתב המצורף לזה, הוא שליח מצווה. ואבקש
את כב', לאחר שיקרא את דברי, לדון עמו בעניין,
עליו כתבתי, כאילו היה דן עמי."

"הרשתי לעצמי" - מוסיף מר בגין באיגרת
שבידי מרדור - "להביא בפניו [=של הרבין] את
כל הפרשה הזאת, לאחר שהיתה לי הזכות לבוא
בדברים עמו, פנים אל פנים ובכתב, ויודעני כי
אהבת-ישראל היא מקור מעשיו, ובשמה הריני שב
ומבקש את סליחתו, וכן מביע אני את תקוותי כי
אוזניו תהיינה קשובות לפנייתי זו."

הרבי לא ראה לנכון לשתף את מר מרדור
בעניין, ומר בגין הביע אמנם את מורת רוחו אך
הוסיף לכתוב לרבי.

**הישג: כוח השפעה
גדול לפי הבחירות**

הרבי תבע מלוחמי המחתרת להשפיע על בני
הנוער בכיוון של תורה ומצוות. בהקשר לכך ביקש
מר בגין לדווח לרבי על תוצאות הבחירות לכנסת
שהתקיימו בחודש אלול תשכ"א, המצביעים על

עמנו ולמען רוח ישראל
סבא, וירשה לי לסיים
בתפילה מי יתן ונזכה
לראותו במהרה בתוכנו,
בארצנו.
"בכבוד רב ובהוקרה,
מנחם בגין".

ברכה לנישואי הבן

במענה למכתב הברכה
לנישואי הבן, השיב מר
בגין במכתב הכא:
"כבוד מורנו ורבנו
הנעלה,
"יואיל נא לקבל את
תורת בני ביתי ואת תודתי,
על ברכתו המלככת לרגל
נישואי בננו. ברכתו של
כבודו יקרה לכולנו.
מי יתן ותרכנה שמחות
בישראל, ויזכה עמנו לגאולה שלימה.
"בכבוד רב ובהוקרה".

"מודה על שזכרני לברכני"

במכתב של מר בגין מ"א כסלו תשכ"ז הוא
מודה על ברכת השנה, וכותב:
"...יקבל נא כבודו את תודתי מקרב לב על
החסד שהוא שומר לי. ומצדי אאהל לכבודו
שיצליח במעשיו הגדולים למען עמנו".
ובמכתב אחר מ"ט בתשרי תשכ"ח, שוב מודה
מר בגין על מכתב ברכת השנה של הרב:
"מורנו ורבנו הנערץ,
"בשובי הביתה מחוץ-לארץ, מצאתי את ברכתו
לרגל השנה החדשה, שהיא יקרה לי מאוד.
"הריני מודה לכבודו על שזכרני לברכני, יורשה
נא לי לברך את כבודו ואת כל בני ביתו בשנה
טובה, מי יתן ותהא זו שנת שיבת ציון וגאולה
שלימה לעמנו ולארצנו".

ירושלים, י"א בחשוון תשכ"ז

24.X.1963

לכבוד
חבר מנחם מנדל שניאורסון
גב' - יורה.

כבוד שורנו ורבנו הנעלה,

יואיל נא לקבל את תורת בני ביתי
ואת תודתי, על ברכתו המלככת לרגל נישואי בננו.
ברכתו של בבודו יקרה לכולנו. מי יתן ותרכנה
שמחות בישראל, ויזכה עמנו לגאולה ושלמה,

בכבוד רב ובהוקרה

ס. בגין

תשובת מר בגין: "ברכתו של כבודו יקרה לכולנו"

לא דיו כדי לדעת מה השפעתנו בקרב הנוער.
"בגלל סיבות מיוחדות, מובנות היטב לאדוני,
לא אוכל להעלות על הכתב את החישובים הכמעט
מדוייקים שנעשו עליידי ידידי בקשר עם הצבעה
זו. אך זאת אוכל לומר: מסתבר כי כל איש רביעי
מבין הנוער המגוייס, כלומר מבני 18, 19 עד 20,
נתן בנו אמונו. כפי הנראה שזהו האומדן גם בקרב
הנוער הבלתי מגוייס. יוצא אפוא, כי עשרות אלפים
מבין בני הדור הצעיר התרכזו הפעם סביבנו.
"את כל העובדות הללו הנני מעלה בפני אדוני,
כי זוכר אני יפה את שיחת הלילה שלנו יחד עם
ידידנו הטוב מר יוסף קלרמן, בה כב' עמד במיוחד,
ובמידה רבה של הבנה, על בעיית מידת השפעתנו
על הדור הצעיר. מסתבר, לשמחתנו, כי אין היא
קטנה כל עיקר.
"בטוחני כי ידעיה זו תשמח את לבו של אדוני.
ומשום כך הרשיתי לעצמי לא רק להמציאה לכב',
אלא גם לנסות ולהוכיחה.
"יואיל נא כב' לקבל את ברכותי הלבביות
להצלחה בכל המעשים הגדולים שכב' עושה למען

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון (ז,יב)

השגת המוח צריכה לחדור עד העקב (המילה 'תשמעון' היא במשמעות של הבנה, כמו "והם לא ידעו כי שומע יוסף", שומע - מבין). וכפירוש הידוע במה שנאמר (תולדות כו) "עקב אשר שמע אברהם בקולי" - ה"שמע בקולי" חדר עד לעקב.

(שיחת ש"פ ואתחנן תשמי"ה. התוועדות תשמי"ה כרך ה, עמ' 2680)

והיה עקב תשמעון (ז,יב)

שני פירושים למילה "עקב": רש"י מפרש שהכוונה ל"מצוות קלות שאדם דש בעקביו", ובחסידות מבואר שיש כאן רמז לעקבתא דמשיחא, שאז ודאי "תשמעון", מכיוון ש"סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן" (רמב"ם הלכות תשובה פ"ז). ושני הפירושים קשורים זה לזה, שכן הן בקיום המצוות הקלות והן בעבודה בעקבתא דמשיחא באה לידי ביטוי התבטלות גמורה לה':

קיום המצוות הקלות - מי שמקיים מצוות מתוך קבלת עול טהורה מקיים את כולן בשווה, ואינו מבחין בין קלות לחמורות; ואילו כאשר קיום המצוות הוא מתוך תענוג, ייתכן שהמצוות החמורות חביבות יותר מהמצוות הקלות.

העבודה בעקבתא דמשיחא - עקבתא דמשיחא הוא זמן של הסתר פנים וחשך כפול ומכופל, ועבודת ה' בתקופה כזו היא בעיקר מתוך קבלת עול, לא מתוך תענוג, כך שנעדר לגמרי ה'אני' של האדם, ועבודתו מבטאת התבטלות מוחלטת להקב"ה.

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 71)

עד אבוד הנשאים והנסתרים מפניך... כי ה' אלוקיך בקרבך אל גדול

ונורא (ז,כ"א)

"הנסתרים מפניך" רומז לרע דק ביותר, שלגודל דקותו אינו נראה. כדי לגלות ולבטל רע כזה יש צורך באור גדול ביותר - "אל גדול ונורא".

(תורה אור הוספות עמ' קד)

כל המצוה (ח,א)

אם התחלת במצווה גמור אותה, שאינה נקראת המצווה אלא על שם גומרה (רש"י)

אף אנו נאמר - "אין הגאולה נקראת אלא על שם גומרה". ברור שעבודתם של הדורות הקודמים נעלית לאין-ערוך מעבודת דורנו, דור יתום; ובכל זאת הגאולה נקראת על שם דורנו, הדור האחרון לפני ביאת המשיח.

(לקוטי שיחות חלק יט, עמ' 104)

ויאכילך את המן... למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (ה,ג)

כשבני־ישראל אכלו את המן, שהיה לחם מן השמים, הרגישו שהם חיים מן האלוקות שבלחם, לא מגשמיותו. ומזה למדו לדעת שהוא הדין גם ללחם מן הארץ (שאכלו לאחר מכן, כשבאו לארץ־ישראל) – לא גשמיות הלחם מחיה אלא הניצוץ האלוקי שבו. וזהו "על כל מוצא פי ה' יחיה האדם": כשארם מברך ברכת הנהנין בכוונה לפני האכילה ומזכיר שם שמים, הוא מעורר ומגלה את החיות האלוקית שבמאכל, בבחינת "מצא מין את מינו וניעור", ואז הוא ניזון וחי מחיות זו.

(כתר שם טוב עמ' כה)

ואשברם לעיניכם (ט,ז)

משה שבר את הלוחות לעיני כל ישראל דווקא, כדי לעוררם בתשובה, שכן ראיית שבירת הלוחות עוררה בהם רגש של חרטה ותשובה. כמשל הבן שאינו מציית לאביו, שאביו מרחיקו מביתו ומתנכר אליו, ועל־ידי זה מתעוררת ומתגלה אהבתו של הבן אל האב.

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 240)

מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך (י,ב)

מדוע יש צורך בציווי על יראת ה', והרי מלך בשר ודם אינו צריך לצוות את תושבי המדינה שייראו ממנו, שכן הם יראים ממנו בלא־הכי?! אלא שאין הציווי על יראת העונש, אלא על יראה נעלית יותר, יראת־בושת (האדם מתבייש מגדולת הבורא, בדוגמת אדם שמתבטל לפני אדם גדול). לכן נאמר "שואל מעמך" דייקא, שכן יראת העונש מצויה בכל הנבראים (העכבר ירא מן החתול, החתול מהכלב, וכן הלאה), אבל "מעמך" דורשים יראה יותר נעלית, יראת בושת.

(כתר שם טוב עמ' כג)

כי אם ליראה את ה' אלקיך (י,ב)

אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא... אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא (ברכות לג)

הדבר אומר דרשני: הלא "שואל מעמך" כתיב, ולא "שואל ממשה"?
אומר הבעל־שם־טוב:

המורא מפני תלמיד־חכם מביא ליראת ה', כמאמר רז"ל (פסחים כב) "את ה' אלקיך תירא, לרבות תלמידי חכמים". ומכיוון שבני־ישראל התייחסו אל משה בהדרת הכבוד, ככתוב (תשא לד) "וייראו מגשת אליו", הרי זה מילתא זוטרתא שבשילם להגיע גם ליראת ה'.

(כתר שם טוב עמ' כג)

רבנו הזקן מבאר:

לגבי ה'משה' שבכל נשמה, כוח הדעת וההתבוננות (כידוע שמשה רבנו ממשיך בחינת הדעת בכל נשמה), קל להגיע ליראת ה'. שכן כאשר אדם מתבונן בגדולת הבורא, וכיצד הוא בוחן כליות ולב וכל צעדיו יספור, תיקבע בליבו יראת ה' לכל היום כולו, כשיחזור ויתבונן בזה אפילו בהתבוננות קלה.

(תניא פרק מב)

"ארבע מידות בתלמידים"

ארבע מידות בתלמידים - מהר לשמוע ומהר לאבד, יצא שכרו בהפסדו; קשה לשמוע וקשה לאבד, יצא הפסדו בשכרו; מהר לשמוע וקשה לאבד, זה חלק טוב; קשה לשמוע ומהר לאבד, זה חלק רע (פרק ה, משנה יב)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

מהר לשמוע ומהר לאבד יצא שכרו בהפסדו - דמאחר ששוכח מה שלומד, מה הנאה יש במה שהוא מהר לשמוע; נמצא הפסדו גדול משכרו. קשה לשמוע וקשה לאבד יצא הפסדו בשכרו - שמירה טובה שיש בו, יתירה על המדה הנפסדת, הואיל ומה ששמע אחר הקושי הוא זוכר ואינו שוכח. ונפקא מינה, שאם יש לפנינו שני תלמידים ואין לנו לספק מזון אלא לאחד מהם, נקדים הקשה לאבד על המהר לשמוע. זה חלק רע - לא הווה שייך למתני הכא חסיד או רשע, שאין זה דבר התלוי בבחירתו של אדם, אלא חיסרון שהיה בו מעיקר ברייתו.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: (א) מה מחדש התנא, והרי כל מלמד יודע שישנם סוגים שונים בתלמידים. (ב) מהי ההוראה מעניין זה במידת החסידות. (ג) הדיוק "חלק טוב... חלק רע", ולא "מידה טובה... מידה רעה" וכיוצא בזה.

והביאור: חיוב הלימוד עם תלמידים על-פי דין ("ושיננתם לבניך, אלו התלמידים") אינו אלא ללמוד עםם תורה, אבל אין כל חיוב להתעניין בכישרונותיו של התלמיד ולתקן את הדרוש תיקון. אולם מצד מידת חסידות על המלמד להתעניין בתכונותיו של התלמיד ולהשתדל לעזור לו גם בזה.

"מהר לשמוע" - כאשר התלמיד קולט ומבין בקלות את הדבר הנלמד, אין המלמד רשאי להסתפק בכך, אלא עליו להתעניין במצבו של התלמיד לאחר הלימוד; ואם התלמיד ממהר לאבד, כך שיצא שכרו בהפסדו, עליו לוודא שהתלמיד יחזור על לימודו כדי שלא ישכחנו.

"קשה לשמוע" - עלול המלמד לחשוב שחבל על הזמן שמושקע בתלמיד זה, ועדיף להקדיש את כל זמנו ומרצו בתלמידים אחרים. אומרת המשנה, שעל המלמד לבדוק את כוח הזיכרון של התלמיד, ואם הוא "קשה לאבד", הרי יצא הפסדו בשכרו.

"מהר לשמוע וקשה לאבד" - כאשר יש למלמד תלמיד מצטיין, אין לו להתגאות בכך, שכן זה חלק טוב - כישרונותיו הברוכים של התלמיד הם "חלק" שניתן לו מלמעלה, ואינם פעולתו של המלמד.

"קשה לשמוע ומהר לאבד" - גם כאשר יש לו תלמיד גרוע ביותר, אסור לו להתייאש ממנו ולהניחו לנפשו, שכן זה "חלק רע", התלמיד אינו אשם שקיבל "חלק" כזה מן השמים. לכן יש לעזור לו לפתח ולשפר את כושר שכלו.

"מהר לשמוע ומהר לאבד" - מכיוון ש"יצא שכרו בהפסדו", שומה עליו לחזור תמיד על לימודו.

"קשה לשמוע וקשה לאבד" - אין לו ליפול ברוחו בגלל היותו "קשה לשמוע", בידעו ש"יצא הפסדו בשכרו".

"מהר לשמוע וקשה לאבד" - אין לא להתגאות בכך, שהרי זה "חלק טוב", כנ"ל.

"קשה לשמוע ומהר לאבד" - אין לו להתייאש, בידעו שזהו "חלק רע", שניתן לו מלמעלה כדי שישנה מצב זה על-ידי עמל ויגיעה.

(מהתוועדות שבת יקודש פרשת במדבר ה'תשד"מ - בלתי מוגה. התוועדות תשד"מ כרך ג, עמ' 1806)

חצי קדיש אחרי קריאת- התורה בתשעה באב

בקשר למנהג כ"ק אדמו"ר בתשעה באב לומר חצי קדיש לאחר קריאת התורה, לפני אמירת ההפטרה: [שהרי בשו"ע אדמו"ר הזקן סי' רפב סו"ס יב כתב: "אבל בתשעה באב ושאר תעניות ציבור... שהמפטיר הוא מהמניין (=ממספר העולים לתורה), אין אומרים קדיש קודם המפטיר, שלא להפסיק באמצע המניין וגם באמצע הפרשה". וכן תמה על מנהג זה בגיליון רע"א סי' תקנ"ט. הוספת המערכת].

יש לומר בטעם הנהגה זו, כיוון שלפי מנהגנו לעולם אומרים חצי קדיש לאחר קריאת התורה, כמו בשני וחמישי, ובמנחה של שבת אומרים את החצי קדיש שלפני התפילה בסמיכות לגלילה ולנשיאת ספר-התורה להיכל, ובמנחה של תענית מתחילים את החצי קדיש שלפני שמונה-עשרה בשעת נשיאת ספר-התורה להיכל - ולכן יוצא שהחצי קדיש הוא גם על ספר-התורה.

אבל בתשעה באב מכניסין את ספר-התורה להיכל מיד לאחר הקריאה, ואומרים קינות. ואחרי הקינות אומרים אשרי ובא לציון, ואחר-כך קדיש תקבל, וכל זה לאחר שספר-התורה נמצא כבר בארון. יוצא שאין קדיש על קריאת התורה, ולכן אמר כ"ק אדמו"ר חצי קדיש לפני ההפטרה.

ולעיר שהמנהג בתשעה באב להכניס את ספר-התורה לארון לפני הקינות ואשרי ובא לציון הוא כמנהג העולם בב' וה' בכל השנה, ואין זה כמנהגנו בב' וה' להכניס את ספר-התורה לאחר קדיש תקבל, וגם לא כמו בפורים שמכניסים את ספר-התורה לאחר קריאת המגילה ואשרי ובא לציון וקדיש תקבל.

ויש לעיין בטעם מנהג חב"ד לשנות בתשעה באב מכל השנה ולא כמו בפורים. ועל-כל-פנים נראה שכך נהגו בבית הכנסת של כ"ק אדמו"ר, ולכן הוצרך לאמירת חצי קדיש לפני המפטיר.

הרב מרדכי שמואל אשכנזי, מרא דאתרא, כפר חב"ד

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת עקב

כ' במנחם-אב

ולבקש וכו' - ללמוד בהתוועדות מתורתו, ולנדב ביומא דין לז"נ [=לזכות נשמתו]...³.

ביום כ' במנחם-אב תשכ"ד - עשרים שנה לפטירת אביו ז"ל - יסד כ"ק אדמו"ר את 'קרן לוי יצחק' על-שם אביו ז"ל.⁴
פרקי אבות - פרק ה.

יום היארצייט-הילולא השישים ושש של הרה"ג הרה"ח המקובל ר' לוי-יצחק שניאורסון נ"ע, אביו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו; דור חמישי, בן אחר בן, לכ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק'. נאסר והוגלה על עבודתו בהחזקת והפצת היהדות, ונפטר בגלות בשנת ה'תש"ד, בעיר אלמא-אטא, קזחסטאן (ברית-המועצות לשעבר), ושם מנוחתו-כבוד.¹

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג להתוועד ביום זה (וכשחל בימות החול, היה מסיים מסכת בתחילת ההתוועדות).²

וכתב הרבי: "ועלי החוב והזכות גדול להציע

3) בשולי מכתב (כללי-פרטי) מוצאי ת"ב ה'תשד"מ, לקוטי-שיחות כרך לט עמ' 231. המנהג לנדב, יש לעשותו לכתחילה ביום ו' עש"ק, כהוראת הרבי (שערי הלכה ומנהג חיו"ד סו"ס קמח), ואם לא קיימוהו אז - יעשו זאת ביום ראשון.
4) מטרתה - לעזור בהלוואות במיוחד למוסדות חינוך על-טהרת-הקודש ולמלמדי לימודי-קודש - ספר-המנהגים שם. וראה לקוטי-שיחות כרך כג עמ' 270 אודות המגביות והנתינות המיוחדות לצדקה בימי סגולה (ובארוכה - 'התוועדויות' תשמ"ה ח"א עמ' 651 ואילך. ובהתוועדויות' תשמ"ו ח"ג עמ' 593 ואילך שזה שייך גם לנשים וטף), שזהו דבר הפשוט שא"צ להזכירו במפורש בכל שנה, ומי שלא נתן - ישלימנה בימים שלאחרי זה, עיי"ש.

1) תולדותיו - בספר 'תולדות לוי-יצחק' (הוצאה רביעית - קה"ת, כפר-חב"ד תשנ"ה). תצלום מצבתו שם ח"ג עמ' 764 ו-832.

2) ספר-המנהגים עמ' 100.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש